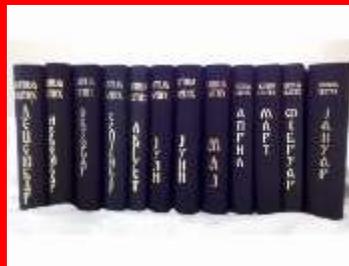

TEZĂUR LITURGIC
13 FEBRUARIE
SF. IUSTIN POPOVICI

VIATA
SF. CUVIOS
SIMEON
NEMANIA
AL SERBIEI

BELGRAD, 1972

Архимандрит ЈУСТИН Поповић ЖИТИЈА СВЕТИХ

13. ФЕБРУАР ЖИТИЈЕ ПРЕПОДОБНОГ ОЦА НАШЕГ СИМЕОНА МИРОТОЧИВОГ (Стефана Немање)

ЖИВОТ ПРЕПОДОБНОГА ДО ОДРИЦАЊА ОД ПРЕСТОЛА

Велики подвижник, преподобни отац наш Симеон Мироточиви – Стефан Немања, био је најпре велики владалац српског народа, ујединитељ српских земаља, творац независне српске државе, бранитељ Православља, истребитељ јереси. Притом, целог живота – човек велике вере, велике љубави, велике молитвености, велике милостивости, велике еванђелске ревности. Он, по речима свога животописца хилендарског јеромонаха Доментијана, „млад заволе да служи Богу светошћу и правдом пред Њим у све дане живота свога“. Његов живот, богат Богом и еванђелском правдом, описали су два света сина његова: Свети Сава и Свети Стефан Првовенчани, и ученик Светога Саве хилендарски јеромонах Доментијан.

Стефан Немања родио се у Зети, у месту Рибници; и ту примио латинско крштење. А кад му се отац врати у своје столно место, он по други пут прими крштење из руку православног светитеља и архијереја усред Српске земље у храму светих свехвалних и врховних апостола Петра и Павла[1]. Он беше најмлађи од браће, али „Божјом благодаћу највиши“. Он одрасте у дому својих родитеља у сваком доброверју и чистоти. Као млад, Стефан доби на управу од свога оца један део свога отачаства: Топлицу, Ибар, Расину. Мудар и окретан, он најпре постаде рашким жупаном, од 1149. године; затим, од 1165. године, он постаде великим жупаном Србије, који уједини под собом све земље где су Срби живели. Свети Сава о томе вели: „Он обнови очеву дедовину (Рашку), и већма утврди Божјом помоћу и својом мудрошћу даном му од Бога. Он подиже пропалу дедовину своју и придоби од Приморске земље област Зету са градовима, од Рабна – оба Пилота, од Грчке земље Патково, цело Хвосно и Подримље, Кострац, Дршковину, Ситницу, Лаб, Липљан, Глубочицу, Реке, Ушну и Поморавље, Загрлату, Левче, Белицу. Све то, што некада насиљем беше узето од његове дедовине, он придоби својом мудрошћу и трудом“. Најпре је Немања, као и отац његов, у државном погледу

био у извесној зависности од грчког цара, али се доцније ослободио те зависности и постао потпуно самосталан владалац, и називао се „господин свих Српских земаља“. Престоница му је била „усред Српске земље“ град Рас, на по сата од данашњег Новог Пазара.

Упоредо са уједињавањем српских земаља Стефан Немања се ревносно трудио на утврђивању Православља, чиме је задовољавао и државне и своје личне душевне потребе. При томе он је долазио у сукоб и са својом браћом, од којих је много пропатио. Пун вере, он журно сазида храм Пресвете Богородице у својој области, у Топлици, на ушћу реке Косанице. И пошто га украси свим потребама црквеним, установи у њему збор монахиња, са чесном и богољубивом супругом својом Аном. И предаде јој храм Пресвете, да се стара о њему по сваком делу и о монахињама које установи у том светом манастиру. А она слушаше са сваком послушношћу и добродушношћу, чувајући храм Пресвете Богородице, предани јој светим господином њеним. И опет, наставља Стефан Првовенчани, овај свети господин наш, не могући зауставити срца свога, распаљиван Христовом љубављу поче зидати храм светом архијереју и чудотворцу оцу Николају, у близини Свете Богородице, на ушћу реке Бањске. И док

је он свети бос ходио, ради речи Господа нашег Исуса Христа: „Сваки који се подиже, понизиће се, а који се понижује, подићи ће се“ (Мт. 23, 12; Лк. 14, 1), и док је зидао храм светом чудотворцу и брзом у бедама заштитнику Николају, браћа његова, потстицани ђаволом и обузети злом ревношћу и љутим гневом, дођоше да ожалосте Светога и да разоре дело његово, говорећи: „Зашто радиш то, што не треба радити? Ти се ниси договорио с нама, и чиниш више од нас“. А Свети им кротко и са благим осмехом на лицу одговори: „Браћо моја драга, синови смо једнога оца и једне матере; нека вам не буде на гнев ово моје дело, које сам у Господу почевши и довршио у мојој области. А што срце ваше воли да чини, чините у својим областима. Што пак ја чиним, било зло или добро, нека буде у мој део. Него просите у Господа Бога многе доброте и милости велике и непролазне, да их сваки од вас прими“.

И заврши храм светоме чудотворцу Николају, и установи у њему монашко правило, да непрестано славе Господа Бога. И живљаше на миру, захваљујући Богу и Пресветој и светом чудотворцу Николају, док не насрну на њега ђаволска пакост и злоба. Јер се браћа договорише са најстаријим од браће његове, који је тада владао Српском земљом, па дозваше

овог целомудреног и светог мужа, ухватише га, оковаше му руке и ноге, и вргоше у камену пећину.

Седећи у пећини, са тугом у уму свом, он се мољаше светом великомученику Христовом, страдалнику и непобедивом војнику Георгију, овако говорећи: „О свети страдалниче, мучениче Христов Георгије, који си ради Христа претрпео страдања и разне безбројне муке и ране; и ма да си био у великој невољи и на точку растрзан, ти призиваше Владика свога, Господа свога Исуса Христа, да дође да те избави, исцели и утеши. Јер ти и заклање своје гледајући, као незлобиво јагње Христово, говораше: „Прими, Господе, прошење моје: они који буду у беди и невољи, или у тамници, или на мору, па именовом мојим призову Твоје човекољубље, Ти им, Господе, ради неиспитаног милосрђа Твог буди милостив!“ И Владика услиша молитву твоју и прошење твоје испуни због достојних трудова твојих. Јер ваистину достојан би ти, свети страдалче Христов, угодивши Владици своме Христу. А ја грешни и недостојни јављам се Господу. Но којим очима ја помрачени смем погледати ка небеској висини, или којим ћу уснама приzvати страшног Оца и тебе, Свети? Но сажаливши се, страдалче Христов, на мене страсног и бедног, похитај Господу своме Исусу

Христу, који ти је обећао испуњавати прошења, да ме светим именом твојим избави сада ове муке и уза, да ти послужим, Свети, све дане живота мога, до последњег даха свога, на начин који буде угодан висини страдања твога, милошћу и милосрђем Христа који те је прославио и овенчао у целом свету, на све векове, амин!“

Страдалник Христов чу молбу овог светог мужа, и испуни све што га је молио. А овај свети господин поче хитно, без икаквог одлагања, са ревношћу и љубављу зидати храм светом и преславном великомученику Христовом Георгију[2]. И сврши га, призивајући свог брзог помоћника, и изврсно га украси сваком лепотом и свима потребама црквеним. И установи монашко правило да монаси служе Господу светошћу и правдом, и да непрестано славе страдалника Георгија, светог заштитника у невољама, на похвалу Светоме и на освећење њему и на спасење монасима.

Када зломислена браћа најмише војнике немачке, грчке, угарске, и поведоше против Стефана Немање, и уђоше у његово отацтво до места званог Пантин, он из дубине срца вапијаше за помоћ ка Господу своме Христу, и ка великомученику Христовом Георгију. И налазећи се у близини града Звечана, у коме

беше црква светог великомученика Георгија, он одабра неколико свештеника и посла их да се помоле светом Георгију, да му дође у помоћ и да се бори са њим против непријатеља његових. Послани свештеници, по заповести свога господина, отслужише свеноћно бденије и јутарњу службу, и потом свету и божанствену литургију. А када после тога свештеници прилегоше да се одморе од труда, једноме од свештеника дође свети брзи помоћник и јави му се у војничком облику. Ужаснут, свештеник га упита: „Ко си ти, господине?“ А он рече: „Ја сам слуга Христов Георгије; послан сам Господом Богом у помоћ господину твоме, да крсним оружјем победим његове непријатеље и разрушим њихове сујетне намере“.

Свештеник одмах извести о томе свога господина. И сутрадан би силна битка. Помоћу Божјом и светог преславног великомученика Христовог Георгија, Немања победи своје непријатеље и иноплемене народе. Потом се врати у државу своју, на престо отачаства свога, и живљаше, благодарећи Господу Христу, Пресветој Богородици, брзом у невољама помоћнику светом чудотворцу Николају, и саборцу у биткама светом великомученику Георгију који га сачува неповређена од противника, и преизобилно вршећи дневне и

ноћне службе пред Господом. И тако, примивши све своје отачаство, он служаше Господу у чистоти срца и духом смерним и срцем скрушеним. И роди синове и кћери, и васпита их у сваком доброверју и чистоти, и научи их свему страху Божјем и превеликој смерности и премудрости. Уз то све, вели Доментијан, ко може исказати његове многе ноћне молитве и дневна милосрђа, што чињаше ништима и свима светима, сиротама и удовицама, и свима потребитима? Јер он беше чуо реч Господњу, речену преко пророка Данила цару Навуходносору: „Савет мој, царе, нека ти буде угодан: грехе своје очисти милостињама и неправде своје милосрђем према ништима“ (Дан. 4, 24). А Преподобни што чу, то и делом испуни, одазивајући се свачијој молби, одевајући наге, насићујући гладне и појећи жедне, посећујући болне, откупљујући дужне, ослобађајући робове. Христољубиви владалац, пун свете ревности за божанске истине православне вере, потруди се исповеднички мужаствено да искорени јереси у своме отачаству, јер су лажним учењима својим тровале душу правоверног народа. Један од правоверних војника његових говораше му: „Господине, ја сам један од најхуђих и најмањих слугу твојих, и видевши ревност твоју према Владици твојој Господу Исусу Христу, и

Пречистој Владичици Богородици, и светим угодницима Њиховим, заштитницима твојим, који крепком руком подржавају твоју власт неповређену, слободан сам јавити твојој моћи, да се теби мрска и триклета јерес већ укоренењује у твојој држави“.

Немања одмах сазва сабор, на који позва свог архијереја Јевтимија, монахе са игуманима, чесне јереје, старешине и велможе, од малих до великих. И говораше свима: „Ходите и видите, оци и браћо, иако сам најхући међу браћом својом, али Гоопод Бог, и Пречиста Мати Његова Богородица, не гледа на лице човечије, него удостоји мене најхућега, који верујем у једносушну и нераздељиву Тројицу, да чувам ово предано ми од Њих стадо, које и видите сада, да се не посеје кукољ лукавог и одвратног ђавола. И никако нисам мислио да је он у мојој држави, али већ сада чујем да се злолукави за кратко време укоренио, и да хули на Светога Духа, и да дели недељиво Божанство, што говораше безумни Арије расечајући једносушну Тројицу. Тако и ови безумници иду за његовим учењем, не знајући, бедници, да ће због такве вере сићи заједно с њим на дно ада“.

Док се на Сабору водила велика распра, дође кћи једнога од Немањиних правоверних велможа, која је била удата за једнога од тих

кривоверних, која је била у њих и сазнала нечисте гадости њихове, али се нимало не косну вере њихове. Она припаде к ногама Светоме, и исповедаше јасно, говорећи му: „Господине, господине мој, ево видим како држава твоја расправља о овој мрској и одвратној вери. Ваистину, господине мој, по брачном закону бих испрошена преко оца мога, слуге твога, који је мислио да је у држави твојој једна вера. И бих у тих законопреступника, и видех, господине, где уистини служе самоме Сатани, који је отпао од славе Божје. И не могући трпети смрада глувих идола и мрске јереси, истргох се из руке њихове и прибегах, и вапијем моћи твојој: порази крстом оне који се боре с нама, да искусе нечастиви непријатељи како је моћна вера твоја, господине“.

Свети владалац изведе ову жену пред Сабор и изобличи кривоверје јеретика. И на Сабору би донесена одлука да се јерес искорени. И ревнујући за Господа Бога Сведржитеља, као некада свети пророк Илија, богољубиви Немања посла војску против јеретика: покажњава их на разне начине, неке пак прогна из државе своје, а домове њихове и све имање њихово раздаде прокаженима и ништима; главноме учитељу и старешини њиховом одреза језик у грлу, што не исповеда Христа Сина Божјег, нечастиве књиге

његове спали, и њега посла у изгнанство, запретивши да се проклето име никако и не спомиње. И потпуно искорени ту проклету веру, да се отада није ни помињала у његовој држави, но се славила једносушна и нераздељива и животворна Тројица: Отац и Син и Свети Дух. И тако, Божјом помоћу чуван и часним крстом ограђиван, вели животописац Доментијан, свети господин наш сабра изгубљену земљу отачаства свог, и кнезове своје умудри премудрошћу Вишњег Добротвора, и старце своје научи да му буду подобни, узносећи благодарност и хвалу добротвору своме Христу, и истреби успомену злославних јеретика по отачаству своме, и засади свако доброверје, те су сви славили Свету Тројицу: Оца и Сина и Светога Духа.

Духовно ујединивши народ једноверјем, Немања се даде на посао да присаједини својој држави и остале области насељене Србима, које су биле под Грцима. „И придодаде, вели свети Свефан Првовенчани, земљи отачаства свога област Нишавску до краја, Липљан и Мораву, и звано Врање, Призренску област и оба Полога до краја. Поврати Диоклитију[3] и Далмацију[4], отачаство и место рођења свог[5], праву дедовину своју, коју је насиљем држао грчки народ, тако да се прозвала грчка област, и у њој градове саздане од руку њихових, чија су имена: Дањ град,

Сардоника град, Дривост, Росаф град звани Скадар, град Свач, град Лцињ, славни град Бар. А Котор утврди и пренесе свој двор у њ“. И додаје свети Првовенчани: „Победи непријатеље своје, неослабно носећи пред очима крст Христов, и њиме односећи победу над непријатељским варварима. И живљаше у благодарењу Богу и у молитвама дан и ноћ“. Када је Божјом помоћу све ово било свршено, вели свети Првовенчани краљ, овај свети господин мој, увек имајући у срцу свом неисказани страх Божји, побојавши се Спаситељеве приче, говораше: „Да се како не изврши на мени грешном реч из приче Господа мога коју рече: Неком богатом човеку прероди њива, и помишљаше у себи говорећи: разорићу житницу моју и сазидаћу нову, и сабраћу жита и сва добра моја, и рећи ћу души мојој: душо, имаш многа добра за све године, једи и пиј и весели се! (Лк. 12, 16-19). И, не обраћајући пажњу на време, постићи ће ме она реч коју на крају рече: Безумниче, ову ноћ узећу душу твоју од тебе, а ово што си спремио чије ће бити? (Лк. 12, 30). Ох, тада, браћо, ко ће отрпети или поднети оно грдно и страшно судиште Његово, или неодољиви гнев који ће бити на нама грешнима? Или ко ће тада призвати страшног и грдног Судију у помоћ себи, не учинивши

милости и преступивши заповед Творца свога, као ја грешни? Али, Господе, Господе, поштеди и помилуј слугу Свога, јер су, знам ја, безакоња моја ваистину велика, и пред Тобом су увек неутајена, Господе! Зато полажем почетак у срцу мом: да трепти и да се боји светог имена Твог. По апостоу Павлу говорим: Ви који имате жене да сте као они који немају, чувајући се у чистоти и у заповедима Господњим (1. Кор. 7, 29). Зато ти и ја грешни дајем Пречисту и Пресвету Матер Твоју као јемца мога тврдог заступништва и чуварку, ради светог имена Твог: Господе, одвајам се због Тебе од спреге са женом својом, и стављам Тебе, Господе мој Исусе Христе, за вођу и чувара старости моје и наставника пута, којим идући и славећи име Твоје, нећу се спотаћи. Још ћу и храм сазидати Пречистој и Свебеспрекорној Матери Твојој, Добротворки, и ту ћу испунити Теби обете моје које изрекоше усне моје“.

И поче зидати храм Пресветој на Ибру, на реци званој Студеници. Радећи то, он увек и непрестано слаше молбе ка Господу и Богу и Спасу нашем Исусу Христу, и ка Пречистој Матери Његовој. Усто он и светим угодницима Његовим шиљаше дарове: Великој Цркви Господњој у Јерусалиму и цркви светог Јована Претече, цркви светих апостола Петра и Павла у

Риму, цркви светог Теодосија у пустињи, цркви светог Николаја Чудотворца у Бариу, цркви Свете Приснодјеве Богородице Евергетиде у Цариграду, цркви светог Архистратига Михаила у Скопљу коју он подиже, цркви светог великомученика Димитрија у Солуну, и цркви светог великомученика Пантелејмона у Нишу коју он сазида. Дан и ноћ он непрестано вапијаше, овако говорећи:

„Свети Христови претстојатељи и арханђели, пророци и апостоли, мученици и јерарси, преподобни оци и пустињааци, црнорисци и преподобне деве, излијте своје молитве пред Владиком свих, Господом нашим Исусом Христом, да ме не осуди на дан Страшнога суда и грознога испитивања, него да ми буде милостив, тих и снисходљив, и да ми ради молитава Пречисте Матере Своје и ваших, Свети, да да ја, пребродивши буру живота, уђем у тихо и истинито и неузбуркано пристаниште и видим незалазну Светлост моју – Господа и Спаса и Бога мог, цара Исуса Христа, који је међу Светима хвала Израиљева. Јер пророк рече: у Тебе се уздаше оци наши, и не постидеше се; у Тебе се уздаше, и спасоше се (Псал. 21, 5-6). Зато, о Господе, не остави ни мене беднога који се уздам у милост Твоју; не одбаци, Спаситељу, и милуј грешно створење

Твоје, да, одбацивши красоте овога света, пође за Тобом, хвалећи и благодарећи свето и незлобиво име Твоје, Оца и Сина и Светога Духа, и сада и свагда и кроза све векове“.

Творећи овакве молитве из дубине срца, он се веселе душе подвизаваше око храма Пресвете, бринући се да скоро буде довршен. Јер када овај мој свети господин, вели свети Првовенчани, гледаше подизање храма Пресветој, верујте ми, о господо и браћо, ја сам видео како је ум свој био уперио на небеско, као неки небопарни орао, који је држан на земљи везан узама железним, па се истргао и узлетео у висину да дође до оног бесмртног и светог извора и да види храм божанственог града, Небеског Јерусалима, чији грађанин ваистину постаде.

СТЕФАН НЕМАЊА ОСТАВЉА ПРЕСТО, И МОНАШИ СЕ

Када се наврши тридесет и седам година владавине богољубивог оца нашег, вели Свети Сава, свемилостиви Господ не превиде његово свесрдно мољење, него као милосрдни трудопрималац и наградодавалац хоће да се сви спасу. Јер када дође згодно време, овај прозорљиви муж сву славу и почести овога света

сматраше низашта и красоте овога света изгледаху му као дим, а Христова љубав растијаше у њему и распаљиваше срце његово као дом спремљен Христу и као пречисто обиталиште Светом Духу Његовом. Јер се Христос беше некако уселио у његов ум и водио га. И он позва к себи благородну децу своју и одабране бољаре, мале и велике. И стаде им говорити овакву поуку:

Чеда моја драга, коју одгајих! Свима је вама познато како Бог промислом Својим постави мене да владам над вама; познато вам је и то, како упропашћену нађох у почетку земљу нашу, но помоћу Бога и Пресвете Владичице наше Богородице ја се, према моћима својим, не лених, нити себи дадох мира, док све не поправих. И Божјом помоћу увећах земљу вашу и у дужину и у ширину, што је свима познато. Ево досад ја вас све, као децу своју, одгајих, и научих да се држите вере православне. Многи иноплеменици устадоше на ме и нападоше ме као пчеле саће, али именом Господњим ја им се противстављах и одолевах им. Зато и ви, чеда моја драга, не заборављајте учење и правоверни закон, који ја установих. Јер, држећи се њега, имаћете Бога за помоћника себи и Пресвету Богородицу, и моју, иако грешну, молитву. А сада отпустите мене, владара свога, с миром, да

очи моје виде спасење, које Господ уготови пред лицем свију људи, светлост на откривење народима и у славу вама, пастви мојој. Јер видим како је све људско, што не остаје после смрти, сујета; не остаје богатство, не остаје слава, јер кад смрт дође, она све то уништи. Због тога се узалуд паштимо. Кратак је пут којим ходимо; живот је наш дим, пара, земља и прах. За мало се јавља, и убрзо нестаје. Стога је ваистину све таштина. Овај живот је сенка и сан, и низашта се пашти сваки земнородни, као што књиге рекоше: када и сав свет стечемо, онда се у гроб селимо, где су заједно цареви и убоги. Зато, чеда моја драга, пустите ме брзо да идем видети утехе Израилеве.

Таквим речима их поучаваше добри господин и благи пастир, а они сви много ридаху и говораху му: Не остављај нас сироте, господине, јер ти нас освети и ти нас научи и ти нас просвети, пастиру добри, који душу своју полагаеш за овце, јер никада у твоје дане вук не уграби овцу од Богом преданог ти стада пастве. И за свих тридесет и осам година твоје владавине бисмо тобом сачувани и одгајени, и другог господина и оца не познасмо осим тебе, господару наш! И блажени старац, пошто их као отац посаветова премудрим речима да престану са јецањем и сузама, „светим прозрењем изабра

благонерног сина свог Стефана, и учини га самодржавним господином све своје државе“, и рече свима: „Овога имајте уместо мене! Корен добри који је изишао из моје утробе. Њега постављам на престо у држави, Христом ми дарованој“. И уставши са престола свога, вели Доментијан, предаде га њему са свакиm благословом, и благослови га говорећи: „Чедо моје љубљено, овај престо моје државе подарен ми је од Господа, Небеског Цара; ја га никаквом силом својом нисам узео, него Господ Бог мој погледа на моју смиреност, збаци силне са овога престола, и мене смиренога подиже на њ. И Његовом силом владах на овом престолу до сада. А од младости своје желео сам ићи за Господом мојим. Али како се изволи Господу моме, тако и учини Господ Бог мој са мном. Но већ приспе време Господње које је на моје спасење. А ти, сине мој мили, буди благословен Богу вишњему који царује на бесконачне векове. И овај мој престо нека је благословен од Господа Бога мог и од мене оца твог теби и деци твојој, и после деце твоје и целом потомству твојом до века. И Господ Бог мој нека ти помогне на њему, ходећи и лежући и устајући са тобом, сладећи и веселећи душу и срце твоје утешењем Светога Духа. И Господ Бог мој нека те сачува; и Он нека ти је покровитељ твој на сваком месту. И

Господ Бог мој нека те сачува од сваког зла! И Господ Бог мој нека сачува улазак твој и излазак ка противничким непријатељима твојим! И Господ Бог мој нека научи руке твоје на убојни ред и прсте твоје на борбу против непријатеља твојих који устају на те! И Господ Бог мој нека те светим анђелима Својим сачува на свима путевима твојим! И свети анђеоло мој, који ме је чувао од младости моје досада, нека он буде с тобом, и нека богатом милошћу Господа Бога мог буде вођа пуковима твојим, као што је био мојим! Он нека стане у убојни ред са тобом у свима биткама твојим! И Господ Бог мој и сила моја нека научи ноге твоје на извршење воље Божје овде на престолу овом и у бесконачне векове, амин!“.

И још га поучаваше, каже сам Првовенчани: да се труди о сваком добром делу у држави његовој, да буде добра срца према народу хришћанском, који му он предаде, Богом пасену паству своју, говорећи му: „Чедо моје мило, паси овај мој Израил, и старај се о њему, водећи га као Јосиф јагње“. Заповедаше му: да се брине о црквама и о њеним служитељима; да са насладом слуша архијереје и свештенослужитеље; да поштује јереје и бди над монасима, „да би се они молили за тебе, и да ни у чему не будеш зазоран пред Богом и људима“.

Исто тако благослови Стефан Немања и другог драгог сина свог, кнеза Вукана, и постави га за великог кнеза, и одели му довољно земље, и даде и њему заповести дане Стефану. И постави их добри отац обојицу преда се, и говораше им: „Синови, не заборављајте моје законе, и срце ваше нека чува речи моје, па ће вам се додати године живота. Не остављајте милостињу и веру; привежите их себи о врат, и напишите их на таблицама срца својих, и наћи ћете благодат. Помишљајте о оном што је добро пред Богом и људима. Уздајте се свим срцем у Бога, и немојте се величати својом мудрошћу. Гледајте да путеви ваши којима ходите буду прави, па вам се ноге неће спотакнути. Не мислите високо о себи, него се бојте Господа, и клоните се од свакога зла; тада ће тело ваше имати здравље и кости ваше одмор. Поштујте Господа од својих праведних трудова и дајте Му првине од својих праведних плодова, да би се житнице ваше напуниле мноштвом пшенице, и точила ваша вином текла. Синови, не очајавајте кад вас Бог кажњава, нити клоните када вас Он изобличава. Јер Господ кара онога кога љуби, и бије свакога сина кога прима. Блажен је човек који је нашао премудрост, и онај смртни који је видео разум. Јер је боље куповати мудрост, него ризнице злата и сребра; она је скупља од драгог камења;

њој се не противи ништа зло, а слатка је свима који јој се приближују; свака друга драгоценост недостојна је ње, јер дужина живота и године живота су у десници њеној, а у левици њеној је богатство и слава. Из уста њених излази правда, а закон и милост носи на језику. ПUTEВИ су њени путеви добри, и све стазе њене у миру. Она је дрво живота свима који се држе ње и ослањају на њу, као на неразрушиву стену. А дајем вам ову заповест: љубите један другог, немајући никакве злобе међу собом. Ти, Вукане, покоравај се и буди послушан овом брату твојом, и од Бога и од мене постављеном на престољу мом. А ти, Стефане, владајући не вређај брата свог, него га поштуј. Јер ко не љуби брата свога, не љуби Бога. Бог је љубав. Зато ко љуби Бога нека љуби и брата свога. Јер у томе је сав закон: њему апостоли научише, њиме мученици овењчани бише, о њему пророци висише. И тако, ако хоћете и послушате ме, уживаћете земаљска блага; ако ли нећете и не послушате ме, оружје ће вас појести. Нека вам је, синови моји драги, мир од Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа, и Дух Божји нека почива на вама, укрепљујући вас и заклањајући вас од свију видљивих и невидљивих непријатеља и упућујући вас на пут мира. – Мир буди и вама, властело моја и бољари! Мир буди и вама младићи, које

васпитах од рођења матера ваших. Мир буди свима вама, словесно стадо Христово, Богом ми предано; ја вас пасијох и неповређене сачувах, као пастир добри полагајући душу своју за вас. Зато вас молим, децо моја љубљена: богати и убоги, стари и млади, држите се учења мога, оца вашег. Бога се бојте, владоца поштујте, цркве украшавајте, да би и оне вас украсиле; епископе слушајте, јереје поштујте, монашки чин уважавајте, да би се они молили за вас. А ви, живећи у правди и љубави међу собом, не заборављајте на милостињу. Благодат Господа нашег Исуса Христа и љубав Бога и Оца и заједница Светога Духа нека је са свима вама, амин“.

Сви присутни плакаху и ридаху што се растају од таквог владоца и пастира; плакаху и ридаху, не могући се утешити. Јер заиста сам у недоумици, вели Свети Сава, како да га назовем: да ли добрим господином; да ли учитељем правоверја; да ли добрим оцем; да ли пастиром који вером напаса поверено му стадо; да ли просветитељем цркава и учитељем благих обичаја, који вазда пребива у молитвама; да ли преизобилним служитељем и љубитељем убогих; да ли наставником правоверја и учитељем доброверја и светилом чистоте васељенске; да ли наставником испуњеним вере, и обрасцем

кротости и поста; да ли наставником премудрости и саветодавцем и каратељем неразумних; да ли чуварем стада свога и премудрим бранитељем свију оних који живе око њега? Јер ваистину све ово беше у њему: он беше пун премудрости и разума, и благодат Божја беше на њему.

Пошто благослови свој народ, овај премудри и дивни муж остави Богом му даровану владавину и сва своја разноврсна и многобројна блага, јер је било угодно Христу Богу и Пресветој Богородици да задовоље његову неисказану и свету жељу. Раздавши све своје имање убогима, он остави престо, децу своју и супругу своју, и учини себе заједничарем неисказаног и часног и светоанђелског и апостолског лика, малог и великог, и би му дано име Симеон, на свете Благовести, 25. марта 1195. године. У тај исти дан и богодана му супруга Ана, госпођа све Српске земље, прими овај свети лик, и би јој дано име Анастасија. „Желећи царства небеског, вели животописац Доментијан, он остави земаљско царство и овај свет и што је у овом свету. И оставивши земаљско земљи, и тражећи оно што је на висинама, он последова Христу“. Када се све ово сврши, вели Свети Сава, наш господин отац дође у наш манастир Пресвете Богородице, Студеницу, који он и сазида, а

госпођа Анастасија оде у манастир Пресвете Богородице у Рас. И овај предивни и блажени отац наш и ктитор, господин Симеон, пребиваше међу нама у сваком доброверју и чистоти, преуспевајући и учећи све духовним подвизима. Јер ваистину он испуни написано у Еванђељу: продаде све што имађаше, и купи једини скупочени бисер – Христа (ср. Мт. 13, 46), ради кога све ово учини, испунивши Спаситељеву заповест, дату младићу: Ако хоћеш да се спасеш, иди и раздај све своје имање убогима, и, узевши крст, пођи за мном (Мт. 19, 21). Све ово испунивши, блажени старац остаде у Студеници две године, и умножи Христово стадо монашкога чина. И живљаше ту са чесним монасима, по правилу и заповеди светих и богоносних отаца, и никако се не ленећи. Онда зажеле узићи на виши духовни степен, имајући у виду речи Светога Писма: Уклоните се од места својих и од места рођења свога, јер ни један пророк не бива приман у свом отачаству (ср. Мт. 13, 57-58; Лк. 4, 24).

У души блаженог оца нашег Симеона упоредо са жељом за вишим духовним животом била је пламена жеља његова да се придружи сину свом, монаху Сави у Светој Гори, који га је од самог почетка позивао из Свете Горе да се одрече престола и пође за Христом путем

монаштва. Животописац Доментијан пише о томе ово: Свети и преподобни отац наш Симеон од срца написа пуно љубави писмо своје милом чеду у Светој Гори, новом претечи богоумном кир Сави, наставнику и житељу пустиње, анђелу у телу, подражаваоцу Бестелесних Сила, ревнитељу и саподвижнику светих, и небеском грађанину, који постом, бдењем и светим молитвама прими небеске дарове. И овако му написа: „Слушај, чедо моје љубљено у Христу, твоје писање испуни Господ Бог наш, и не превиде твоје свете молитве за моје спасење, и оно што мољах, и што жељах, и што тражах свом душом својом и свом снагом својом, даде ми милостиви Творац, не због неке моје правде, него по неизмерној милости Својој, коју уопште има према свима грешницима који Му се обраћају. И мене не одбаци. Него ме украси светим анђелским ликом подједнаком благодаћу са свима светима; и еванђелски последујући Њему, Господу Христу, лубитељу нашем, и узевши на раме Његов свети крст, ја по нелажној заповеди Његовој сада с радошћу идем за Њим и за тобом, мило чедо, и журим да стигнем до тебе тамо у Светој Гори. Да, радуј се радошћу и весели се духовним весељем због мене, јер овде оставих многе, и одлучих да се настаним с Богом и с тобом у тој светој пустињи,

коју си ти пре мене од младости твоје заволео. И моли за мене љубитеља нашег Христа, да се, макар и у једанаести час ушавши с тобом, љубљено чедо моје, јавим као делатељ винограда Христова, и да нас свеблаги Господ не лиши Своје награде, него да нас богатом милошћу Својом обаспе овде, и у бесконачне векове, амин“.

Блажени отац наш Симеон посла писмо, вели о томе свети Првовенчани краљ, монаху Сави у Свету Гору, говорећи: „Знај, о љубимче у Христу, што просих и што жељах и што тражих из све снаге моје и из све душе моје, смилова се на ме Творац мој, пе по мојим безакоњима, него по превеликој и неисказаној милости Својој и човекољубљу, те ме удостоји онога што жељах: часног свог анђелског лика. Да, радуј се и ти због мене, и моли се за мене Господу своме, што ме недостојног, макар и у дванаестом часу, удостоји ући, да се с тобом јавим као делатељ винограда Христова, да примим награду своју“. Добивши писмо, богољубиви Сава се обрадова духом, и множећи умножи молитве своје пред Господом својим, и са сузама узневши хвалу Господу Богу Сведржитељу и Пречистој Његовој Матери Владичици нашој Богородици, говораше: Благодарим Ти, Господе Боже мој Исусе Христе, и пречиста моја Госпођо

Богородице, што услишисте молитву моју и не превидесте мођења мога. И молитвама Пречисте Матере Твоје, заступнице рода нашег, Ти, Господе, ниси оставио оне који траже Тебе, и оне који се уздају у Тебе, и који се труде ради имена Твога“. И написа писмо преподобном оцу свом, говорећи: „Писање светиње твоје примих, и у њему нађох неизречену радост и неисказано весеље, јер Господ, који хоће да се сви спасу и дођу у познање истине, изабра и твоју светињу од таштине варљивога света и придружи те свима светим преподобницима и праведницима, и предложи ти англолики живот... Да, пожури се, господине мој, и брзо дођи, и греди, преподобни, јер ти је љубитељ твој Христос кроз мене љубљено чедо твоје спремио сваку обитељ небеску и земаљску, јер се неће постидети они који се у Њега уздају. Греди, богољупче свети, и уђи у радост Господа свог, јер онима који Га љубе све сарађује на добро. Дођи, о богоносни, да створимо вољу Божју и извршимо истиниту заповест Његову: да иштемo најпре царства небеског, и потом ће нам се све додати (Мт. 6, 33); и да са собом доведемо љубитељу нашем Христу лик црноризаца и збор светитеља и скупове многих, све правоверне, да бисмо ми, када се они угледају на нас и последују нама у овом земаљском царству, примили двоструку

благодат: за себе саме и за оне којима будемо углед на светињу и на спасење Божије ... Греди и дођи, господине мој и оче, да чеда своја научиш страху Божјем, и покажеш нам добри пут спасења, и предложиш велику смерност нама који хоћемо да живимо по твојој побожности, те да и ми, чеда твоја, узвеличамо Господа с тобом, и да светим молитвама твојим Господ и нас удостоји да следујемо светим стопама твојим; ти си се више трудио на апостолском зидању полагајући основе вере Христове, ради тога ћеш и примити већу награду од Христа, који раздаје дарове свакоме према труду... Греди и дођи, светилниче Божји, који гориш благодаћу Божјом, и који се светиш Духом Светим, јер Владика твој Христос чека те, да Му принесеш плод добре земље – непорочне душе твоје, коју ћеш очистити жестоком уздржљивошћу и великом смиреношћу, и љубитељу свом Христу принети непорочан дар ... Греди и дођи, љубитељу чеда твога; дођи вођен Духом Светим по божанственом путу и по малој стазици мојој, и потруди се и потражи пород многољубивог срца твог. И греди и дођи, и помози ми, и спашћемо се, и добићемо блага Господом обећана нама и свима који љубе Бога и који желе да наследе живот вечни... Греди и дођи, премило туго душе моје, подобећи се

боговидцу Јакову, јер ће из тебе произаћи други Израиљ, да и ти незамисливу радост доживиш због чеда свог, као Јаков због Јосифа, да се и ја такође насладим свете љубави твоје, ја који сам се много година удаљио од превелике љубави чедољубивог оца мог. Греди и дођи, господине мој и свети оче, да се нагледам светих седина твојих и да их с љубављу помилујем, и да целивам твој свети образ који би написан на небесима Господом Богом још пре твога рођења... Дођи, да док смо у овом пролазном животу, упутимо једномислену молитву ка Пречистој Посредници живота нашег, да нам Она с готовошћу отвори горе на небесима двери милости своје, и ми се настанимо с Господом нашим у бесконачне векове, амин“.

ОДЛАЗАК ПРЕПОДОБНОГ СИМЕОНА У СВЕТУ ГОРУ И ЊЕГОВ ЖИВОТ У ЊОЈ[6]

Примивши писмо свог христочежњивог сина Саве, блажени старац Симеон се разгоре духом, и мољаше се Богу, говорећи: „Царе славе, Једини Бесмртни, Оче неба и крепости, и који промислом Своје доброте нећеш да ниједан човек пропадне, него да се сви спасу, не остави ме да погинем, јер знам како је велика милост Твоја на мени. И сада Те, Господе, молим, дај ми

да скончам ово течење“. И то рекавши, посла по Богом дароване му синове. Када се они заједно са властелом и бољарима скупише, преподобни Симеон им опет по други пут даде благослов, па отпутова у Свету Гору осмог октобра 1197. године. При одласку он нареди своме сину, владоцу Стефану, да држи све његове заповести, и да се стара о Студеници и њеном напретку. Исто тако, одлазећи он постави за игумана у Студеници преподобног мужа, јеромонаха Дионисија, и предаде му да се брине и чува стадо Христово, које је у овом светом месту.

И он, Блажени, вели Свети Сава, допутова у Свету Гору другог новембра 1197. године. Богоносни и преподобни оци, који живљаху у Светој Гори, примише га с радошћу и с великом почашћу. И прво се настани у манастиру Ватопеду, јер ту и нађе жељено, заблудело своје јагње, – вели Свети Сава за себе; – и, целивавши га и узевши га на своје раме, као што доликоваше, намени га себи на службу. И ту живљаху у радости душевној, вели свети Првовенчани, у богослужењима и у бдењима и у честим молитвама дан и ноћ. А прот и сва братија светогорска долажаху му у посету, и клањаху се један другоме до земље, и са сузама бесеђаху с њим о душевној користи, а он их

распитиваше о животу њиховом и о монашким правилима. И дивљаху се сви, и слављаху Господа Христа који твори славна и величанствена дела, и који је учинио те је блажени Симеон оставио царство своје и славу овога света и дошао у Свету Гору да монахује и да се подвизава. А овај свети господин мој, вели свети Првовенчани, од великих па до најмањих, сваког од њих обдари свакојаким даровима по достојанству њиховом, и у свима ужеже свој светилник.

Небески људи и земаљски анђели, вели Доментијан за блаженог Симеона и богоносног Саву, дошавши до тихог, истинског смирења, и презревши све пропадљиво овог пролазиог света, брињаху се једино о спасењу своје душе. По речи Господњој, не бринући се ни о чем земаљском, него тражећи једино царства небеског и правде његове (Мт. 6, 33), што и нађоше. Обојица из младости почеше работати Господу па све до смрти, по истинитој речи Господњој: Који претрпи до краја, тај ће се спасти (Мк. 13, 13; Мт. 10, 22). Обојица узевши крст Христов као силно оружје, иђаху са непобедивом силом у борбу против непријатеља, и својим великим трпљењем покидаше многе мреже њихове; разгоревши се љубављу Христовом они подвигом светих суза угасише

огањ зловерја, и јавише се као многосветли светилници Цркве Христове, послани од Бога и Његове Пречисте Матере, зато се овенчаше непропадљивим венцима и примише подједнаку славу са Вишњим Силама.

И пошто проведе извесно време у Ватопеду, вели Свети Сава, блажени Симеон, као што оправда своје царовање у свету, тако и ту зажеле наћи место спасења свима који долазе одашуд. И измоли у цара кир-Алексе, пријатеља свог, пусто место ради подизања манастира у Светој Гори. Нашавши пусто место, звано Хилендар, вели свети Првовенчани, овај свети преподобни старац са својим сином ава-Савом посла писмо своме сину владаоцу Србије Стефану, да им пошаље довољно онога што је потребно за подизање и обновљење Хилендара, храма Пресвете Богородице. У писму му овако говораше: „О љубљено чедо и слуго Христов, знај ово, мада су те Господ Бог и Пресвета изволењем Својим, и са благословом мојим, оставили да владаш тамо, пишем ти да нађох пусто место усред Горе Свете, Ваведење Пресвете Богородице, звано Хилендар. Не лењи се, него похитај свом снагом својом да га подигнеш, да се сазида храм Пресвете у мој спомен у овој земљи, и опет после мене да буде и твојој деци и унуцима, у вашем роду до века.

Јер ти си ктитор овоме, као што ти и раније писмено предадох у држави својој храм Пресвете Богородице Добротворке у Студеници, ни с ким у заједници, само теби и потомству твоме после тебе. Напомињем ти, чедо, пророчку реч: Покори се Господу и умоли Га, и даће ти по прошењу срца твог. Откриј пут твој ка Господу и Он ће учинити, и извешће као светлост правду твоју (Псал. 36, 4-6). Зато не касни нити спавај, него се подвизавај, да, испунивши ове моје речи, с благословом мојим извршиш своје добро дело“.

Син његов, свим срцем и великом радошћу примивши посланство и писмо светог господина Симеона, устаде са престола свог, паде ничице на земљу и са сузама говораше: „Благодарим Ти, Владико Господе мој, Исусе Христе, што си мени, недостојном служи Твом, дао да идем за делима некадашњег хранитеља мог, који се бринуо да отхрани земно тело моје, а сада иако се отстранио од мене, увек се непрестано брине за душу моју, и упућује ме на пут свој, да следујем делима његовим. Јер ваистину је, Господе, прави и истински слуга Твој онај који следује речи Твојој, и не гнуша се да човекољубљу Твоме привуче заблуделе, отпале, блудне и грешне, као и мене недостојнога. Иако сам далеко од њега, он ме чини заједничарем и и

ктитором својих светих храмова, не по мојој достојности, него по неисказаној својој милости. Стога, чиме ћу Ти узвратити, Господе, или шта ћу Ти принети од моје недостојности за добра Твоја која си учинио и која чиниш мени грешном? Јер ко ће исказати или изразити величину силе Твоје, или бездан човекољубља Твога? Или опет, ко ће отрпети неиздржљиви гнев Твој који је на нама грешнима? Но двоструко си добар, Господе, и чиниш добра као милосрдан. Зато и ми, дивећи се сили Твојој, кличемо Ти: Слава човекољубљу Твоме, Господе, на векове, амин!“

После тога, по игуману Методију владалац Стефан посла своме богољубивом родитељу довољно и преизобилно дарова на основање и довршење храма Пресвете, и не само једанпут, него слаше у све године што је потребно светоме господину, док се не доврши црква Пресвете. Не само дарове, него и од своје земље одвојивши даде на потпуно довршење господину светоме и монасима тамошњим, овако говорећи: „Правећи метанија реци господину моме, овако говори слуга твој: све заповести твоје бише извршене, и жеље срца твога испуњене. Јер којим начином или умом одвраћен ја бедни не бих испунио свете заповести твоје? Како да заборавим добро и благо васпитање твоје? Јер Христос удахну дух

у мене, а ти ме васпита и упути и научи. И милошћу Господа твога Исуса Христа, изванредним поучењем и благословом уста твојих и светом молитвом ограђиван, нећу се уплашити оних који ме одасвуд нападају, нити хуке иноплемених варвара. Јер Петар рече Господу своме при умивању ногу: Не само ноге моје, Господе, него и главу (Јн. 13, 9). Тако, господине, и ја, недостојан слуга твој, непрестано вапијем светињи твојој: Не само ово што ти сада приносим, него и ово земно тело моје прилажем, ако је од потребе светињи твојој. Но, господине, заповедај и друго, и све ће бити извршено, јер нећу ослабети ни до последњег даха мог. Јер ово нисам стекао ја, него ти, господине мој, и све је твоје; и ти све створи помоћу Господа твог. Јер оно што је било пролало ти поврати и растурено сабра, и јереси прогна помоћу Христа твог; и народ и земљу државе своје, извукавши као из бездана, научи величању Бога и слављењу светог имена Његовог. Јер си ти ваистину пастир добри, пошто си душу своју положио за овце своје, прогнавши од стада свога јеретичка учења као мислене вукове. А ја шта сам, господине? Само послушност, која мотри твоје подвиге. Но моли Господа за мене да не преступим твоје свете заповести, нити да умалим Христово доброверје

које си ти свето поставио, него да допуним и да окончам, као што премудри Соломон допуни и оконча неокончано оца свога Давида. Јер сама Истина, Христос, сведок је премногих подвига твојих, и света црква Пресвете Богородице, коју ти украси превеликим богоумљем твојим и изваја премудрошћу и обуче велељепијем, и узвиси је добро на небеску висину. Пречистим и непрестаним молитвама Њеним, и светим молитвама твојим и у бесконачне векове, нека нас свеблаги Господ не лиши небеског царства, његове неисказане славе, будућих блага и бесконачног живота, амин“. Када игуман Методије са даровима дође богоносној двојници, Светом Симеону и Сави, предаде писмо, и исприча како је био примљен с чашћу, и све шта је било, и како његов драги син испуни вољу срца његова и изврши све заповести његове. А они узнесе благодарност Богу и Пречистој Матери Његовој за све што чуше о љубљеноме. И помоћу Божјом, вели животописац Доментијан, и поспешењем Светога Духа и молитвама Пресвете Богородице и подвигом богомисаоних светилника, преподобнога Симеона и богоноснога кир Саве, би сазидан манастир Хилендар и око њега град, и посред њега подигоше велики пирг, сличан царском дому, и високе палате такође сличне царским.

После тога ми се уселисмо у Хилендар, вели Свети Сава. И преподобни отац наш проведе са мном у Светој Гори годину и пет месеци. Ко може испричати подвиге и трудове овог Блаженог? Јер сви који живљаху у околини, истински му се дивљаху, гледајући на њему неисказано Божје снисхођење, и долажаху му по благослов. Свештени, богобојажљиви и христољубиви монаси Свете Горе и сав освећени клир не раздвајаху се од њега, дивећи се толикој смерности и узору кротости и наставнику поста и следбенику учења светог Еванђеља: Ко хоће да буде већи, нека буде од свију последњи и свима слуга (Мк. 9, 35); ако не будете незлобиви као деца, нећете ући у царство небеско (Мт. 18, 3); блажени сиромашни духом, јер је њихово царство небеско (Мт. 5, 3); блажени који плачу овде, јер ће се тамо смејати (Лк. 6, 21); блажени кротки овде, јер ће тамо бити наследници царства небеског; блажени гладни и жедни овде, јер ће се тамо наситити; блажени милостиви овде, јер ће тамо бити помиловани; блажени чисти срцем, јер ће увек Бога гледати (Мт. 5, 3-8), итд.

Блажени отац наш и ктитор, господин Симеон, би извршитељ свих ових речи Господњих, и ни у ком добром обичају не би зазоран, него доби спасење са онима који живе Христа ради. И

скупивши у Хилендару довољно монаха, постави им за старешину једног преподобног мужа, монаха Методија. И пошто уреди манастир како треба, проживе у њему осам месеци, вршећи подвиге и неисказана духовна прегнућа, која ум човечији исказати не може. И не само ту у манастир свој, него и у свој Светој Гори и свима манастирима даде преизобилно милостиње, на помен себи и свему своме наслеђу.

БОЛЕСТ И ПРЕСТАВЉЕЊЕ ПРЕПОДОБНОГ СИМЕОНА

И живљаше блажени Симеон у молитвеном тиховању са дететом својим Савом, вели свети Првовенчани. И молитвено тиховаху у своме манастиру, у храму Пресвете Богородице, у Светој Гори, и монаховаху, по сваком правилу монашког устава; дан и ноћ не престајаху са неућутним богослужењем, идући преуским и тесним путем; и заборавивши сасвим оно што је земаљско, и оставивши оно што је трулежно и прашинско, и уперивши ум на небеса, они телом стајаху на земљи, а умом и душом борављаху на небесима, доле гледајући самога Христа пред собом, а горе настањујући се са анђелима. И проводећи живљење своје и живот слично древним светим вођама монашког правила,

преподобним монасима, и гледајући на награде за трудове своје, они се даље подвизаваху на боље, тако да и надмашише остале. И проведоше много времена у своме манастиру, док то би по вољи Ономе који је саздао тела људска, и који зна тајне људске, и коме је у руци свако живо створење, и који својим милосрђем зна свакоме крај. И би угодно Њему да преблаженог старца преведе на боље: да награди његов труд, његово изнуравање тела, његове изобилне сузе, његове разноврсне врлине, и да га призове к тајној трпези, и да га напоји са бесмртнога извора, и да га настани у дворovima својим заједно са онима који су Му угодили, и да се непрестано весели са Анђелима Његовим. Јер који је то човек, који ће поживети, а неће смрти угледати? И хотећи овога објавити као небеског човека а земаљског анђела, Он пожури Своју неизречену милост, и спреми лествице исходу Преподобнога, које овај сам себи беше унапред спремио и предао их Господу своме, да му их у часу исхода његова предостави.

У седми дан месеца фебруара, пише Свети Сава о свом оцу, часна старост његова поче нешто да побољева. И блажени старац, господин Симеон, одмах позва мене недостојног и ништавног, и стаде ми тихо говорити свете, драгоцене и слатке речи: „Чедо моје слатко и утехо старости

моје! пажљиво слушај речи моје, приклони ухо своје к речима мојим, сачувај их у срцу свом, и неће пресахнути извори живота твога, јер су живот свима који их налазе. Сврх свега што се чува чувај срце своје, јер су ту извори живота. Уклони од уста твојих опорост, и од усана својих удаљи вређање. Очи твоје нека гледају право, и веђе твоје нека мигом указују на оно што је праведно. Право ходи ногама својим, и путове своје исправљај. Не скрећи ни на десно ни на лево, јер путеве који су десно зна Бог, а они слева су развраћени. А ти учи оно што је право, и хоћење твоје да буде у миру. Сине, пази на моју мудрост, пригни ухо своје к речима мојим, да сачуваш моју добру мисао; устима ти својим казујем оно што осећам. Чувај, сине, закон од оца твога; не одбацуј науке матере своје. Не мешај се са безумнима. Тражи мудрости, да поживиш. Онај који кори зле навући ће на се мржњу; а онај који изобличава нечастивога, порећи ће себе. Неизобличавај зле, да те не омрзну. Изобличавај мудра, и заволеће те. Укажи мудроме на кривицу и биће мудрији, поуку праведноме и продужиће да је прима. Почетак је мудрости страх Господњи, и знање светих ствари је разум. Оваквим владањем много ћеш поживети, и придодаће ти се године животу“.

И подигавши руке своје, Блажени их положи на мој грешни врат, и поче тужно плакати, и слатко ме целивајући стаде ми говорити: „Чедо моје мило, светлости очију мојих, утехо и чувару старости моје! ево већ приспе време растанка нашег; ево ме већ отпушта Господ с миром, по речи Његовој, да се испуни што је речено: Земља си, и у земљу ћеш отићи (1. Мојс. 3, 19). Но ти, чедо, не тугуј, гледајући мој растанак, јер је ова чаша свима заједничка. Ми се овде растајемо, али ћемо се опет састати тамо где више нема растанка“. И подигавши пречисте руке своје и положивши их на моју главу, говораше:

„Благосиљајући благосиљам те! Господ Бог благословен нека поспеши спасење твоје; и нека ти место земаљских блага да благодат, милост и царство небеско; и нека исправи пут течења твога, којим раније од мене потече, имајући нераздвојно са собом, овде и тамо, моју, иако грешну молитву“.

А ја, наставља Свети Сава, павши ничице на пречасне ноге његове, са сузама говорах:

„Многих и великих дарова науживах се од Тебе, блажени господине мој – Симеоне! Али, бедни и неблагодатни ја, заборавих све, те се помешах са неразумном стоком, и изједначих се с њом, јер сам убог у добрим делима а богат у страстима, испуњен срама, лишен смелости према Богу,

оплакан од анђела, исмејан од ђавола, изобличаван својом савешћу, посрамљен злим делима својим. Мртав сам и пре смрти, и пре Суда сам себе осуђујем, пре бесконачне муке сам себе мучим од очајања. Стога, клањајући се падам к пречасним ногама твојим, не бих ли ја неисправљени, ради твојих пречасних молитава, добио неко мало олакшање при оном страшном доласку Господа нашег Исуса Христа“.

А кад настаде осми дан тога месеца, блажени отац ми рече: „Чедо моје, пошљи по духовног оца мог и по све часне старце Свете Горе да дођу к мени, јер се приближује дан исхода мога“. Ја испуних његову заповест, и дође мноштво монаха као мирисни цветови који цветају у тој пустињи. И кад дођоше к њему, примише један од другога мир и благослов, и не даде им да отиду од њега, говорећи им: „Останите код мене, док тело моје светим драгоценим молитвама вашим опојете и погребете“. И блажени старац од седмога дана па све до смрти своје, не окуси хлеба ни воде, само се сваки дан причешћиваше светим и пречистим Тајнама Тела и Крви Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа. У дванаести дан тога месеца, наставља Свети Сава, ја видех да се блажени старац спрема за одлазак и рекох му: „О, блажени господине Симеоне! Ево се већ приближи твој благи

прелазак у вечни покој твој. Но иако сам већ чуо како си благословио наследнике своје, ипак ми сада подај последњи благослов свој“. А он, подигавши руке, поче са сузама говорити: „Тројице Света, Боже наш, славим Те, и благосиљам Те, и молим Те, и замишљам Те, ево по трећи пут дајем благослов наследству моме. Господе Сведржитељу, Боже отаца наших: Аврама, Исака, Јакова и праведнога семена! сачувај их и укрепи у држави којом сам владао, и помоћ Пресвете Богородице, и моја, иако грешна, молитва нека је са њима од сада па до века. А дајем им пређашњу заповед: имајте љубав међу собом! Ако ли који од њих отступи од онога што сам им ја узаконио, нека гнев Божји прогута и њега и потомство његово“. На све то ја рекох: „Амин!“

Онда ми блажени старац рече: „Чедо моје, принеси ми икону Пресвете Богородице, јер сам дао завет да пред њом испустим дух свој“. Ја изврших заповест. А кад наступи вече, Блажени ми рече: „Чедо моје, учини ми љубав, метни на ме расу која ми је за погреб, и спремиме ме потпуно на свештени начин, како ћу у гробу лежати. И простри ми рогожу на земљу, и положи ме на њу. И стави ми камен под главу, да ту лежим, док ме не походи Господ да ме узме одавде“. А ја све изврших што ми он заповеди.

Затим ми Блажени рече: „Призови ми, чедо, прота и братију сву да виде мој исход. Јер ево се већ приближују слуге Господа Бога мог и силни војници, и уши моје чују глас њихов и песму њихову. Похитај, љубимче!“

И кад се сви звани сабраше, Свети лежаше на рогожи чекајући долазак анђела. А звани сеђаху тужни око њега, и говораху му јецајући: „Не остави нас сироте, Преподобни! Не лиши нас учења свога! Јер ко ће нас поучити, и коме ћемо прибећи!“ И од велике жалости тужно ридаху. Међу њима и Сава, вели свети Првовенчани, увек цветајући различним цветом своје девствености, тужно плачући говораше: „О Преподобни! видим да се селиш ка Господу. Али не заборављај и нас у молитвама својим, и испроси нам милост у Христа Бога. Јер како ћу поживети без светлог лица твог? Какав ћу начин живљења усвојити, не насићујући се доброг пастира мог? Како ћу се снаћи при беседи душевној? Од кога ћу добити утеху моју? Ко ће ми исцелити душевну повреду? Умоли Господа свога да ме примиш са собом у вечне дворе, јер не могу поднети растанка, светлости моја слатка!“ И сви присутни као једним устима рекоше: „Помени нас, Преподобни, у блаженом покоју твојом!“

А кад настаде ноћ, вели Свети Сава, сви се

опростише са њим, и добише благослов од њега, па се разиђоше по келијама да врше правило и да мало отпочину. А ја остадох, и задржах са собом једнога јереја, и остадосмо код њега сву ту ноћ. У поноћ се блажени старац утиша, и више ми не проговори. А када настаде време јутрења и у цркви отпоче служба, намах се просветли лице блаженоме старцу, и устремивши га к небу, рече: „Хвалите Бога ва светих јего, хвалите јего и на утвржденији сили јего! (= хвалите Бога у светима Његовим, хвалите Га и на утврђењу силе Његове!“) (Псал. 150, 2). А ја упитах: „Оче, кога видиш и коме говориш?“ А он погледавши на мене, рече ми: „Хвалите јего и на силах јего, хвалите јего и по премномому владичаствију јего (= хвалите Га према сили Његовој, хвалите Га и према превеликом величанству Његовом!“) (Псал. 150, 3). Рекавши то, он одмах испусти божанствени дух свој, и усну у Господу. А ја припадох к лицу његовом и дуго време горко плаках; па уставши, захвалих Богу што ме удостоји видети такву кончину овог преподобног мужа“ [7].

А када братија чуше за престављење Преподобнога, сви стадоше долазити; и дивљаху се просветљености лица његова, и говораху: „О, блажени Симеоне, који си се удостојио да при издисају видиш такво виђење, које ти Господ

благоизволе дати за подвиге трудова твојих, те ти при исходу душе твоје весело изговори слатке речи: „Хвалите Бога ва светих јего, хвалите јего и ва утвржденији сили јего; хвалите јего и по премногому владичаствију јего!“ Ти ћеш свуда бити блажен, зато си и изговорио блажене речи ове“.

После тога, наставља Свети Сава, узевши његово преподобно тело, ми га с чашћу постависмо наред цркве, као што је обичај. А по завршетку јутрења, у присуству безбројних монаха, почеше појати прописане песме над телом

Преподобнога, и испунише речено: „Они који се боје Господа, славе Га“ (Псал. 14, 4). Дођоше и многи монаси других народности да се поклоне Преподобноме и да са великом чашћу отпоју задушне песме: појали су најпре Грци, затим Ивери, па Руси, па за њима Бугари, па опет ми Срби, његово сакупљено стадо. А када мину време после литургије, и када се сврши сва уобичајена служба, сви целиваше тело

Преподобнога. А ја грешни, испуњујући његово завештање и заповест, обавих блажено тело и положих у нови гроб. Сакупљено пак мноштво монаха не отпустих све до деветога дана, служећи за њега сваки дан свету службу.

О прослављењу светог Симеона, и о чудесима

његових светих моштију и светих молитава, види под 14. јануаром у Житију преподобног и богоносног оца нашег Саве, Првог архиепископа Српског. А овде ћемо се осврнути на похвале Светом Симеону Мироточивом од његова два животописца: хилендарског јеромонаха Доментијана и Светог Стефана Првовенчаног.

ПОХВАЛЕ СВЕТОМ СИМЕОНУ МИРОТОЧИВОМ

Да би правилно и достојно оценио живот и рад Светог Симеона Мироточивог, животописац Доментијан осветљује његову личност и дело еванђелском светлошћу. И заиста, тек у тој свепродорној светлости, која од врха до дна и у свима најпонорнијим дубинама осветљава људско биће, може се сагледати сва величина и значај богоносног оца нашег Симеона Мироточивог. Наводећи речи светог апостола Јакова, „да ће онај који обрати грешника с кривога пута његова спасти душу своју од смрти и покрити мноштво грехова“ (Јак. 5, 20), Доментијан вели: Па када је толика награда од преблагот Бога ономе који обрати једнога човека, онда колико спасење стече и колико бремена греховних скиде овај свети отац наш Симеон, обративши од грешнога пута не једнога

човека, не ни десетину, не ни стотину, него тисуће тисућа, десетине тисуће тисућа, тако рећи сву земљу отачаства свога? А њему је сведок сама Истина, што нам показује и уверава нас Спас Христос говорећи: Који год призна мене пред људима, признаћу и ја њега пред Оцем својим који је на небесима (Мт. 10, 32). Да, колику ће славу и част имати преподобни отац наш, који је не само веровао у Христа, него и признао, исповедио „да је Исус Христос Син Божји“ (1. Јн. 4, 15). И цело своје отачаство он научи, и сведрагоцену веру Христову установи, да се јасно и велегласно слави и обожава трисвета и животворна Тројица: Отац и Син и Свети Дух. Јер он искорени јеретичку и многобожачку заблуду по целом отачаству свом, те сви хришћани служе јединоме живоме Богу, мали и велики, робови и слободни, млади и стари, богати и убоги, и нико се не нађе да се противи његовој побожној наредби. И тако се благодаћу Божјом и молитвама преподобног оца нашег сви сабраше у свету саборну апостолску Цркву. Тога ради сва земља отачаства његова навиче славити Христа са Оцем и Светим Духом. И ишчезе од нас саблажњиви мрак идолске заблуде многобоштва, и молитвама преподобног оца нашег јавише се по целом отачаству његовом зраци доброверја;

разрушише се идолишта и подигоше се цркве Христове; разбише се идоли а јавише се иконе светих; беси побегоше а свечесни крст Христов освети сву земљу, и старањем Преподобнога јавише се епископи и свештеници, попови и ђакони, приносећи Христу Богу Бескрвну Жртву; и украси се сав клир свештених, и цркве се Христове оденуше у велелепоту; апостолска труба велегласно затруби, и молитвама Преподобнога еванђелски гром поучи све отачаство, и тамјан приношен Богу на сваком месту освети ваздух; подигоше се манастири по целом отачаству Преподобнога; мужеви и жене, мали и велики, убоги и богати, цео народ отачаства Свечевог испуни свете цркве Христове, појући Господу нову песму, славећи и говорећи: Један је свет, један је Господ Исус Христос у славу Бога Оца, амин. Христос победи, Христос надвлада, Христос се зацари, Христос се прослави! Велики си, Господе, и чудна су дела Твоја! Боже наш, слава Теби! А ми, о Преподобни, наставља Доментијан, ми чеда твоја, обновљена Духом Светим и порођена твојим светим молитвама, коју ћемо похвалу моћи принети теби, о богоношче? Или које ћемо достојне песме отпевати у твоју похвалу, свечесни оче наш свети? О пребогати благодаћу Христовом, и преславни међу владарима

земаљским и премужаствени Немањо, светоименовани богозвани Симеоне, како ћемо се надивити доброты твога богомудровања? Јер си пречудан у чудесима, крепак у ратовима, непобедив у сили, преславан Богу, страшан непријатељима и диван свима. Какву ћемо ти благодарност одати ми, слуге твоје, јер молитвама твојим Бога познасмо и идолске се обмане избависмо; јер богољубљем твојим навикосмо славити Христа по целој земљи отачаства твога? Или, шта ћемо ти принети, Христољубче, друже правде, обиталиште разума, гнездо милостиње, ревнитељу доброверја Христова?... Али, иако си се престадио од нас телом, но Духом Светим свагда си с нама: благодаћу дарованом ти од Христа љубитеља твога, обасјај Духом Светим умове наше и просвети срца наша, да бисмо познали Христа, истинитог Бога нашег. Часни оче наш, ми чеда твоја, молимо твоје преподобије и велику светињу твоју, не остави нас слуге твоје, јер ми не можемо без твоје свете помоћи... Да, оче наш свети, ти си нас родио Духом Светим и Еванђељем. Реци нам достојну благодат, коју стече од Христа, да и ми деца твоја, примивши превелику смелост, узвеличамо Господа с тобом и заједно узнесемо име Његово... Ти се, свети оче наш, уподоби превеликом смирењу Христа Бога

твог; ради тога Он погледа на смирење твоје и узнесе име твоје изнад свих земнородних, не само овде на земљи пред људима, него и на небесима пред самим Господом Богом и пред светим анђелима Својим. Тога ради ти си примио свесавршену благодат и вечна блага на небесима у Христу Исусу Господу нашем, коме ти послужи од своје младости својом светошћу и правдом, и, оставивши све, стече Њега и Њему се једином прилепи, светло просвећиван духовном благодаћу, драги оче наш, богогласниче Симеоне, Христов предобри љубитељу и црквени краситељу, небески човече и земаљски анђеле! О, преиспуњени благодати духовне, Христово обиталиште, Светога Духа покојиште, красна обитељи Пресвете Тројице, бодри молитвениче, љубитељу отачаства, посредниче небеских блага... Твојим светим научењем, чеда твоја по целој земљи отачаства твога, која ти породи Духом Светим, сви се јавише верни Христу Богу, и сви се са љубављу обукоше у свето исповедање вере, и дажд благодати ороси сву паству твоју. И чеда твоја светле се златозрачним лучама као небеске звезде.

Пошто је набројао чудеса, која је њега ради и народа свога ради учинио његов упокојени свети родитељ – Симеон Мироточиви, Свети Стефан

Првовенчани вели: Милосрђем Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа и милошћу Пречисте Богородице и Приснодјеве Марије сва ова страшна и преславна чудеса од светог господина мог Симеона, догодише се на мени бедном и недостојном и грешном, рођеном и васпитаном њиме, убогом Стефану. Јер, гледајући његова дивна и неисказана дела, ужасавам се умом и трептим. Јер ко ће избројати чудеса његова? Који ли ће језик изговорити тајне твоје, изврсни свети старче? Које ли ће се усне отворити на твоју похвалу, Преподобни? Који ли ће разум исказати твоја величија, знојеве и трудове твоје, и копнења тела твог, бдења и сузе твоје? Како да те назовем, о Преподобни, ја непотребни слуга твој? Да ли да те назовем апостолом? Но ти би више него и апостол, јер постаде апостол отачаству свом: извуче из дубине неверја народ свој, и, показавши им ново крштење, обнови људе своје силом и делањем Светога Духа, те они, избављени од јеретичке обмане, славе у Тројици једнога Бога. Да ли мучеником? Али ко ће избројати твоја безбројна страдања, која си поднео разгарајући се љубављу Христовом, боривши се и убивши сасвим мучитеља ђавола, растргнувши потпуно његове замке и нападаје, исушивши тело своје уздржавањем, обливајући

се сузама својим као крвљу мученичком, и
разагнавши мрак тамних бесова који се боре са
нама. Да ли да те назовем учитељем отачаства
свога? Али ти превазиђе њих, и учења њихова
исправи, и оно што они не довршише, ти
доврши, и на крају обнови им најразумније
учење, просвећујући пребогато сву васељену. Да
ли да те, Свети, назовем силним војником? Јер
ти огради васељену крсним оружјем, даним ти
од Господа твог, и ратовавши одагна сво наше
злонаравље, и српом вере твоје искорени и
посече трње преваре у свету свом. Да ли да те
назовем пророком, Предивни? Но Господ каже:
Ниједан пророк није примљен у отачаству свом
(Лк. 4, 24). А ти се у отачаству јави велики
заступник, преизобилно искипљујући миро из
раке твоје, исцељујући свако сатанино
свезивање, прогонећи демонске маштарије, и
изливајући реке исцељења недужнима који
притичу к теби. Да ли да те назовем житељем
пустиње? Но ти и у пустињи још више процвета,
подвизавањем расплоди трудове своје, и цветове
неувенљиве стече, и постаде светилник свету
сијајући преславним чудесима.

Али, о Господе мој, о Пресвета Наставнице моја,
у недоумици мојој срце се моје испуњује
ридањем, вапајем и плачем многим. Јер како ћу
почети? Какво ће појање изрећи бедне усне моје

похвали твојој, Преподобни? Од недостатка разума мог вапијем ти, господине мој, јер сам у недоумици, и некористан усуђујем се да похвалим твоју величину. Али, ипак, твој сам, господине мој, и ја ћу изрећи похвале теби: Радуј се, господине мој, почетку мој и крају, и свети хранитељу мој! Радуј се, пастиру добри разумних оваца Христових, учини ме најамником пастви твојој, коју Господ стече скупоценом крвљу Својом! Радуј се, светлолични цвете, који си се наоружао крсном силом и непобедним оружјем, да стадо своје браниш од вукова, који нападају на њ у свако време! Радуј се, учитељу Новог Завета, који си, следећи Павлу, његова учења изврсно усадио у наш разум! Радуј се, Преподобни, вођо старцима, и заступниче удовицама, и хранитељу сиротама! Радуј се, васпитање младима, и сило, и наставниче на боље! Радуј се, помоћниче у биткама! Радуј се, победитељу непријатељских варвара! Радуј се, лествице, која узводиш децу и народ свој у небеске дворе, и насељујеш на духовној ливади! Радуј се, архијерејима добри украсе и праведни неувенљиви венче! Радуј се, апостолима саседеоче, и саучитељу, и сапроповедниче! Радуј се, мученицима сапутниче, и састрадалниче, и сапохвалниче! Радуј се, монасима будно око, и дивни

наставниче, и неисказано правило! Радуј се, пустињацима утехо, иноцима тишино! Радуј се, исправљење нама који грешимо! Радује се, очиститељу саблазни! Радуј се, тихо пристаниште онима који плове! Радуј се, дрешитељу греховних окова! Радуј се, путе, који одводиш на небо! Радуј се, мосте. који преводиш у живот вечни! Радуј се, изворе неисцрпни! Радуј се, рају вечни, красни и дивни! Радуј се, цвете вере небескога врта! Радуј се, умни граде отачаства свога! Радуј се, лозо доброплодна, која нам точи весеље! Радуј се, грозде сазрели, који точи слатки сок, а избавља од греховног пијанства! Радуј се, господине мој свети, и опет радуј се, свагда се веселећи код престола Господа твога!

Али, о Преподобни, сети се мене, грешнога слуге твог, Стефана! Не заборави мене, убогога твога! Не заборави мене који лежим у безакоњима! Не заборави мене који се ваљам у блату сласти, него пружи пречисту десницу своју, којом ме и благослови у овом варљивом животу, и руководећи научи да идем стопама твојим, иако недостојна, иако неурачунљива, иако непотребна! Умоли Господа твог за мене, не би ли ме, превидевши безакоња моја, удостојио да се приближим и видим радост, коју је уготовио онима који Га љубе.

И ми, богоносни и свети родоначелниче наш, несравњено грешнији од светог сина твог – Првовенчаног краља српског, сва осећања своја, све мисли своје, све душе своје, сва срца своја, све савести своје, покајнички простиремо пред свете ноге твоје, и ниневљански вапијемо: молећи се, моли се непрестано за нас, да нас светим молитвама твојим свеблаги Господ милостиво изведе из пакла наших самољубља и безакоња и уведе у рај Својих вечних божанских истина и лучезаријих светиња. Амин! амин! амин!

НАПОМЕНЕ:

[1]Црква светих апостола Петра и Павла, најстарија у Српству, северно од Новог Пазара, на ушћу Дежеве у Рашку, с леве стране ове. Ту је Немања држао сабор противу богумила; ту се и престола одрекао; ту је била и столица рашког епископа. Доцније била турски магацин.

[2]То су Ђурђеви Стубови у Рашкој.

[3]Диоклитија – Дукља, названа тако по главном граду, близу данашње Подгорице, који је подигао римски цар Диоклецијан. То је синонимни назив за Зету (данас Црну Гору), по реци Зети, али који има и шире значење.

[4]Појам Далмације протезао се и на Диоклитију, па чак и на исток и на југ.

[5]Због немира у Рашкој Немањин отац је морао бежати у Зету, где му се у Рибници, близу Подгорице, родио најмлађи син Стефан Немања, 1114. године.

[6]О животу преп. Симеона у Светој Гори и о његовом престављењу видети и у Житију Св. Саве под 14. јануаром.

[7]Преподобни Симеон упокојио се 13. фебруара 1200. године, када му је било 86 година од рођења.

